

De første erfaringer med fladekompostering

Af Christian Thormann Nielsen, ØkologiRådgivning Danmark

Fladekompostering er en metode til at opbygge jordens humusindhold gennem en øverlig jordbearbejdning, hvor afgrøde eller efterafgrøde skæres af og samtidig tilsættes mælkesyrebakterier for at kick-starte komposteringsprocessen, som foregår direkte i marken. Derved kan man undgå hele processen omkring en kompostbunke.

I Danmark er der endnu kun få erfaringer med fladekompostering. I det følgende opsamles erfaringer fra fem økologiske planteavlere med op til tre års erfaring med metoden. Oplysningerne er indhentet gennem telefoninterviews.

Begrundelse: Passion for fremtiden

Begrundelsen for at gå i gang med fladekompostering er enslydende hos de fem landmænd: Jordens frugtbarhed og robusthed opleves som aftagende, og en væsentlig grund hertil formodes at være faldende indhold af humus. Derfor spejder de efter systemer, der fremmer opbygning af humus.

Deltagerne er bevidste om, at de synlige resultater ikke nødvendigvis ses de første par år. Da deltagerne kun har anvendt metoden op til tre år, er de stadig i tilpasningsfasen med hensyn til den praktiske udførelse og timing samt brug af maskiner og hjælpestoffer.

Erfaringerne spænder fra tydelig visuel forbedring af jordens krummestruktur til ingen synlig positiv effekt. I sidste tilfælde var der en del kvik, som tog magten over afgrøden. De økonomiske følger af dårligt udbytte har sat fladekompostering på pause hos denne landmand.

Rettidigheden udfordres

Det anbefales først at begynde fladekomposteringen om foråret, når jordtemperaturen har nået 6-8 grader. Det er i Danmark ca. 20. april og i Tyskland ca. 1. maj ('ved udspring af slåen'). Da jorden skal ligge urørt 10-14 dage efter behandlingen, bliver såningen i praksis udskudt til hen i maj, hvis man følger denne anbefaling. Et gammelt mundheld siger, at man for hver uge, såning af vårbyg udskydes efter 20. april, mister 5 hkg kerne. Dette er bekræftet i nyere forsøg. Det er derfor en udfordring for fladekomposteringsmetoden, at man risikerer betydeligt udbyttetab alene af den forsinkede forårssåning. Deltagerne i denne spørgeundersøgelse er da også enige om, at der skal findes kompromiser her. Det er nok mere usikkert, om det skal være i forhold til temperaturkravet eller til tidsintervallet mellem fladekompostering og såning. Alle nævner dette som et beslutningsdilemma.

Kvik er no-go

To af de fire deltagere i spørgeundersøgelsen har hovedsageligt sandjord, og de nævner kvik som et problem, der kan tiltage ved fladekompostering. Visse arealer har massiv kvikforekomst, som svækker både hovedafgrøde og efterafgrøde.

Afgrøder til nedmuldning

Der er flest erfaringer med afgrøderne græs og kløvergræs til nedmuldning. Efterafgrøder sået efter høst med blandinger af korn, bælgæd, korsblomstrede og græsser afprøves dog i stigende grad. Her er problemet, at efterafgrøden ofte bliver sået i sidste del af august. Det medfører en forholdsvis lille

afgrødemasse og dermed lille basis for humusdannelse. I nogle tilfælde er der konflikt med ønsket om en mekanisk indsats mod kvik, som nævnt tidligere.

Valg af redskaber og hjælpemidler

De deltagende landmænd har alle fået foretaget Albrecht jordbundsanalyser. Der er efterfølgende tilført jordforbedringsstoffer som Kieserit og Dolomitkalk. Der anvendes Biosa (mælkesyrebakterier mm.) som landmændene selv opformerer. Doseringen varierer fra 50 liter pr. ha til over 200 liter pr. ha. Det skønnes, at omkostningen til fremstilling er ca. 1 kr. pr. liter. Landmændene er i gang med at finde den dosering, der giver den mest effektive humusdannelse på bedriften.

En udfordring ved metoden er at sikre, at de planter, der gror på arealet, afskæres fra roden, således at gengroning helt elimineres. Hvis marken ikke er helt jævn, vil der være dele af de behandlede arealer, der er afskåret for øverligt, så planten gror videre. De redskaber, der anvendes, er knivfræser, 'dynadrive', spaderulleharve og modificeret rotortandsharve med vandrette tænder. Bortset fra sidstnævnte, er én behandling med redskaberne sjældent nok til at stoppe plantevæksten permanent. Som supplement til disse behandlinger anvender en af de deltagende landmænd en skrælpøjning, hvilket har reduceret problemet med gengroning.

Denne artikel er udarbejdet i projektet, Kompost -en central del af indfasning af alternativer til konventionel husdyrgødning, som er støttet af Fonden for Økologisk Landbrug, Promilleafgiftsfonden for Landbrug og Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikterne og Miljø- og Fødevarerministeriet.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevarerministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Fonden for **økologisk landbrug**

Promilleafgiftsfonden for landbrug